

УДК 81'27

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-214.2-36>

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЖІНКИ У ВІЙСЬКОВОМУ КОНТЕКСТІ: ЛІДЕРСТВО, ДОСВІД, ПІДТРИМКА

GENDER ASPECTS OF LINGUISTIC REPRESENTATION OF WOMEN IN THE MILITARY CONTEXT: LEADERSHIP, EXPERIENCE, SUPPORT

Храбан Т. Є.,

orcid.org/0000-0001-5169-5170

Scopus Author ID: 57215581503

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов*

Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут

Вигівська О. В.,

orcid.org/0000-0002-2395-5577

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри суспільних наук*

Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова

Мета дослідження – дослідити мовні одиниці, що стосуються жіночої присутності у військовому дискурсі, з метою виявлення ключових тематичних напрямів, які репрезентують жіноче лідерство, досвід, виклики та трансформаційний вплив жінок у контексті сучасної війни в Україні. Емпіричну базу становив корпус текстів, зібраних із публікацій, розміщених у соціальній мережі Facebook на сторінці спільноти «Жіночий ветеранський рух». У межах проведеного дослідження здійснено лінгвістичний аналіз сучасного військового дискурсу в Україні крізь призму репрезентації жіночої суб'єктності.

Доведено, що за умов повномасштабної війни трансформації зазнає не лише соціальний статус жінок у Збройних силах, але й характер їхньої мовної присутності. Жінки дедалі активніше конструюють власні наративи, виступаючи не як об'єкти опису, а як повноцінні комунікативні суб'єкти.

Узагальнено п'ять основних тематичних вимірів, притаманних текстам, створеним самими військовослужбовицями: бойовий досвід, професійна ідентичність, жіноча солідарність, виклики та бар'єри, а також прагнення до самореалізації. З'ясовано, що ці смислові домінанти формують комплексний дискурсивний простір, у якому відображено як трансформацію гендерних ролей, так і розширення мовної репрезентації жінок у сфері національної безпеки.

Особливої уваги надано стратегії уникнення фемінітивів, що демонструє складну динаміку взаємодії між офіційними мовними нормами, очікуваннями військової ієрархії та особистими настановами мовців. Така практика, з одного боку, може слугувати засобом інтеграції у традиційно маскулінізований професійний простір, а з іншого – призводити до знеособлення або символічного невизнання жіночої присутності.

Обґрунтовано необхідність перегляду мовної політики у сфері військової комунікації з метою забезпечення рівноправного та легітимного представлення жінок. Такий підхід сприятиме формуванню інклюзивного дискурсу, що відображає реальні зміни в соціальній структурі Збройних сил України.

Ключові слова: військовий дискурс, фемінітиви, гендерна репрезентація жінок.

The objective of the present study is to examine linguistic units pertaining to the role of women in military discourse, with the aim of identifying overarching thematic areas that embody the essence of female leadership, experience, encountered challenges, and the transformative influence of women in the context of the present war

in Ukraine. The empirical base of this research consists of a corpus of texts collected from publications posted on the Facebook page of the community “Women’s Veteran Movement”. The study employed a linguistic approach to examine the portrayal of female subjectivity in contemporary military discourse within Ukraine.

Empirical evidence has demonstrated that in conditions of full-scale war, not only does the social status of women in the Armed Forces undergo transformation, but also the nature of their linguistic presence. It is evident that women are progressively establishing their own narratives, operating not as objects of description but as full-fledged communicative subjects who exert a significant influence on the content and structure of military discourse.

A comprehensive analysis of the textual productions of female military personnel reveals the presence of five overarching thematic dimensions. These include combat experience, professional identity, female solidarity, challenges and barriers, and the aspiration for personal realization. It has been determined that these prevalent interpretations constitute a multifaceted discursive domain indicative of shifts in gender roles and an augmentation in the linguistic representation of women within the domain of national security.

A close examination of the discourse reveals a deliberate circumvention of conventional feminine forms, thereby illustrating the intricate relationship between official language norms, the expectations of the military hierarchy, and the individual attitudes of the speakers. This phenomenon can be interpreted as both an attempt at integration into a conventionally masculinized professional environment and, conversely, as a manifestation of depersonalization or symbolic denial of female presence.

The necessity to reevaluate language policy in the domain of military communication, with the objective of ensuring equitable and legitimate representation of women has been substantiated. Such an approach will contribute to the formation of an inclusive discourse that reflects real changes in the social structure of the Armed Forces.

Key words: military discourse, femininities, gender representation of women.

Постановка проблеми. У сучасному соціокультурному контексті питання гендерної репрезентації жінок у воєнному дискурсі набуває дедалі більшої актуальності як серед наукової спільноти, так і в ширших суспільних колах. Це зумовлено трансформацією характеру збройних конфліктів та зростанням ролі жінок у професійних сферах, які донедавна вважалися виключно чоловічими. Зокрема, у Збройних силах України спостерігаються помітні зрушення, які відкривають нові перспективи для жінок у сферах лідерства та виконання бойових завдань. Відтак, ці зміни є відображенням не лише організаційної еволюції військових структур, але й глибокої трансформації суспільних уявлень про жіночу суб’єктність, силу, компетентність і професійний авторитет. Варто зазначити, що історично жіноча присутність у публічному та професійному дискурсі нерідко репрезентувалася через призму усталених стереотипів, які зводили жінку до об’єкта опіки, емоційної вразливості або допоміжної фігури. Проте, у контексті сучасної війни в Україні формується новий тип наративу, що репрезентує жінку як активну, відповідальну та впливову учасницю військових подій. Зміни в гендерному складі військового керівництва не лише відображають політику рівних прав, а й відповідають функціональним потребам новітніх форматів війни, що вимагають стратегічного мислення, міжкультурної комунікації, емоційного інтелекту та високого рівня адаптивності [1].

У цьому контексті особливу цінність становить корпусна лінгвістика як аналітичний інструмент, що дозволяє досліджувати вказані трансформації на рівні мови. Зокрема, вона відкриває можливість виявити зміни в лексичному репертуарі, простежити смислові акценти у висловлюваннях жінок-військових, а також проаналізувати мовні механізми формування нової репрезентації жіночого досвіду, солідарності й лідерства. Сучасні цифрові платформи, такі як Sketch Engine, дозволяють здійснити глибокий кількісний і якісний аналіз мовного матеріалу, виявити семантичні поля, типові колокації, закономірності вживання фемінітивів і маскулінативів. Завдяки цьому можливо з’ясувати, які тематичні домінанти характерні для жіночих воєнних наративів, яким емоціям, цінностям і стратегічним настановам вони надають пріоритет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки позначено зростанням наукового інтересу до вивчення ролі жінки в армії, зокрема її мовної репрезентації в умовах збройного конфлікту. Перш за все, важливий внесок у концептуалізацію жіночої суб’єктності в умовах воєнного протистояння здійснили праці, присвячені гендерній політиці в силових структурах України. Так, в статті «Developing a Well-balanced Military Identity among Female Military

Personnel» [2] порушуються питання зміни нормативного статусу жінок у Збройних силах України, що супроводжується поступовим розширенням сфер їхньої участі – від тилового забезпечення до активного бойового командування. Стаття акцентує увагу на формуванні нових ролей і підкреслює важливість мовного маркування як засобу легітимізації цих змін. У публікації Т. Храбан і К. Самойленко [3] здійснено ґрунтовний аналіз механізмів інституційного впровадження принципів гендерної інклюзії у військових структурах, з акцентом на роль стратегічної комунікації як одного з ключових інструментів репрезентації жіночої суб'єктності. Автори обґрунтовують потребу у системному підході до висвітлення участі жінок у військовому медіапросторі, який передбачає не їхнє маркування як виняткових або атипових суб'єктів, а формування уявлення про їхню присутність як норму. Зокрема, дослідники наголошують на актуалізації візуальних образів, що репрезентують жінок у формі, та формування тематичних фокусів, орієнтованих на підкреслення їхнього лідерського потенціалу, професіоналізму й соціальної значущості внеску у сферу безпеки й оборони.

Дослідження А. Чупіс [2] ґрунтовно доповнює і розширює аналітичне поле попередніх досліджень, в яких акцент зроблено на стратегічній комунікації як інструменті репрезентації жіночої суб'єктності у військових структурах. Авторка статті демонструє системний підхід до аналізу трьох ключових «рольових моделей» жінок у контексті збройних конфліктів: як жертв, як військовослужбовиць і як учасниць процесів розбудови миру. Цей підхід співвідноситься з тенденцією в сучасній науці трактувати жінок не лише як пасивний об'єкт воєнної дії, а як повноцінних агенток політичних, соціальних і безпекових змін. Особливу цінність становить увага до правового регулювання участі жінок у війні, у тому числі через аналіз міжнародних нормативних актів, що резонує з критикою Т. Храбан і К. Самойленко [3] щодо маркування жінок як виняткових, а не нормалізованих суб'єктів у дискурсі. У цьому контексті прослідковується послідовна актуалізація проблеми гендерно зумовленого насильства – як у наративному вимірі (через історичні паралелі), так і в інституційному (через потребу реалізації механізмів перехідного правосуддя). Таким чином, дослідження А. Чупіс [4] підсилює тезу про необхідність переходу від патерналістського дискурсу до дискурсу суб'єктності.

У межах вивчення гендерних аспектів мовної репрезентації жінок у військовому дискурсі особливої уваги набуває феномен лінгвістичного маркування соціальної нерівності. Як показують дослідження, зазвичай опис здійснюється через порівняння, в якому одна соціальна група (наприклад, жінки) постає як об'єкт порівняння, а інша (чоловіки) – як нормативна або референтна основа [5]. Ця асиметрія має не лише лінгвістичне, а й соціальне значення, адже вибір референта репрезентує усталені владні ієрархії та сприяє легітимізації домінантної групи [6]. У контексті воєнного дискурсу, де патріархальні моделі комунікації зберігають вплив, така структурна нерівність часто фіксується в способах мовної репрезентації жінок. Наприклад, у текстах про військову службу, гендерні відмінності зазвичай формулюються у термінах відхилення жінок від чоловічої «норми» – незалежно від бойового досвіду, професійного рівня чи лідерських якостей жінок [1; 7]. Подібна мовна практика підсилює уявлення про жінок як про менш типову або менш компетентну категорію військовослужбовців, що, у свою чергу, впливає на формування публічного образу жіночого лідерства у сфері оборони. Більше того, як свідчить аналіз метафор, що використовуються для опису гендерної нерівності, акцент переважно робиться на «проблемній» групі – тобто жінках, тоді як чоловіча присутність у дискурсі лишається фоновою, неproblemатизованою [5; 8]. Це не лише відтворює символічну ієрархію, у якій чоловіки мають вищий статус, а й зміщує фокус суспільної уваги з аналізу структурних причин нерівності на самих жінок як тих, хто має адаптуватися до «чоловічих» норм. Для військового контексту це означає, що навіть за формального включення жінок у структури Збройних сил України, мовна репрезентація може знецінювати їхній досвід або позиціонувати як винятковий випадок. Така риторика має наслідки як на рівні інституційної політики (наприклад, у питаннях кар'єрного просування), так і на рівні психологічного благополуччя військо-

вослужбовиць. Регулярне позиціювання жінок як об'єкта порівняння з «еталоном» чоловічої ролі у ЗСУ сприяє зміцненню уявлення про другорядність жіночої суб'єктності та її умовну легітимність у силових структурах [9]. Водночас важливо зазначити, що дослідження метафор у гендерному дискурсі – зокрема у сфері безпеки – може слугувати основою для критичного переосмислення мовних стратегій. Вивчення лінгвістичних моделей, які формують публічний образ жінок у збройних силах, відкриває шлях до запровадження інклюзивніших мовних практик. Зокрема, це стосується використання фемінітивів, деконструкції асиметричних порівнянь, акцентування на бойовому досвіді та лідерських досягненнях жінок, а не лише на їхній «відмінності» від чоловіків. Очевидно, що таке переосмислення сприятиме не лише підвищенню видимості жінок у військовому просторі, але й посиленню їхньої символічної та інституційної легітимності.

Отже, лінгвістичне кодування гендерної нерівності у військовому контексті – це не лише питання стилістики або стратегічних комунікації, а глибинна соціокультурна проблема, що потребує системного перегляду. Саме через аналіз мови як інструмента влади і представлення можливо виявити механізми репродукції дискримінаційних практик, а також шляхи їх подолання у сфері стратегічних комунікацій та гендерної політики в Збройних силах України. Загалом, огляд літератури дозволяє зробити висновок, що вивчення мовної репрезентації жінок у військовому дискурсі є міждисциплінарним завданням, яке поєднує лінгвістику, соціологію, психологію. Дослідники сходяться на думці, що формування нового наративу жіночої суб'єктності має здійснюватися не лише через медіарепрезентацію, але й через мову як систему цінностей, норм та символічного статусу. Мовні практики, в яких жінка постає як активна, компетентна і легітимна учасниця військових подій, мають ключове значення для формування більш збалансованого, інклюзивного і справедливого соціального порядку в умовах війни [3].

Мета дослідження – дослідити мовні одиниці, що стосуються жіночої присутності у військовому дискурсі, з метою виявлення ключових тематичних напрямів, які репрезентують жіноче лідерство, досвід, виклики та трансформаційний вплив жінок у контексті сучасної війни в Україні.

Матеріали і методи. Емпіричну базу становив корпус текстів, зібраних із публікацій, розміщених у соціальній мережі Facebook на сторінці спільноти «Жіночий ветеранський рух» (https://www.facebook.com/UkrainianWomenVeteranMovement?locale=ru_RU), яка об'єднує жінок із реальним бойовим досвідом. Корпус сформовано на основі дописів, опублікованих у період з квітня по липень 2025 року. Для лінгвістичного аналізу текстового масиву було використано платформу Sketch Engine, що дозволяє здійснювати глибокий кількісний і якісний аналіз мовних даних.

Процедура дослідження включала кілька етапів:

1. Формування запитів до ключових лексем, зокрема: [lemma = "жінка"], [word = "військово.*"], [word = "дівч.*"], [word = "бійчин.*"]. Це дало змогу виявити релевантні мовні одиниці, пов'язані з гендерною ідентифікацією та військовим контекстом.
2. Генерація частотних і колокаційних списків, що дозволило визначити найтипівіші лексичні поєднання, мовні характеристики та контекстуальне оточення досліджуваних одиниць.
3. Тематичне групування лексем, здійснене на основі кількісного аналізу з подальшою інтерпретацією результатів у межах п'яти основних смислових полів: 'бойовий досвід', 'професійна роль', 'сестринство', 'бар'єри', 'самореалізація'.

Окрему аналітичну увагу приділено випадкам уникнення фемінітивів, що проявлялося у вживанні іменників чоловічого роду для позначення жіночих ролей. Цей аспект досліджувався шляхом цільового пошуку маскулінативів у контекстах, де згадуються жінки, що дало змогу виявити стратегічні особливості мовного самопредставлення та механізми репрезентації жіночої суб'єктності в публічному просторі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Тематичне групування матеріалу представлено в таблиці 1.

Аналіз лексичних одиниць демонструє глибоку трансформацію уявлень про роль жінки у воєнному дискурсі сучасної України. Результати тематичного групування свідчать про розширення ролі жінок як повноцінних учасниць військових процесів, а також про появу нових форм жіночого лідерства, що поєднують бойовий досвід, професіоналізм, активізм і підтримку інших жінок. Перш за все, лексеми, об'єднані в тематичну групу «Жінки як лідерки з бойовим досвідом», підкреслюють зрушення від уявлення про жінку як другорядного учасника війни до позиції рівноправного суб'єкта. Жінки в цьому наративі зображуються як сильні, сміливі, рішучі, проактивні особистості, що беруть на себе відповідальність не лише за власні дії, а й за бойові завдання, підрозділи, побратимів і загалом за країну. Таке позиціонування не лише руйнує традиційні стереотипи, а й створює підґрунтя для нормалізації жіночої присутності у збройних силах як звичної, а не виняткової [2; 10]. Друга тематична група – «Професійна видимість і розмаїття ролей» – розкриває спектр ролей, які нині виконують жінки у Збройних силах України. Поряд із класичними посадами (медикіння, офіцерка, майор) з'являються нові (пілотеса ударних дронів, радниця з гендерних питань), що демонструє інтеграцію жінок у високотехнологічні, аналітичні, стратегічні сфери військової діяльності. Така видимість сприяє зміні суспільного сприйняття і показує, що жінки не лише можуть виконувати «чоловічу» роботу, але й ефективно її модернізувати. Третя тематична група – «Сестринство, підтримка, жіночі спільноти» – акцентує увагу на горизонтальних зв'язках між жінками у військовому середовищі. Тут на перший план виходить не стільки ієрархія, скільки цінність взаємної підтримки, обміну досвідом, формування безпечного простору серед своїх. Таке коло довіри, яке часто народжується в екстремальних умовах, створює унікальну форму соціального лідерства, що спирається на емпатію, взаємодопомогу і розуміння. Четверта тематична група – «Жінки у війську: вибір і самореалізація» – демонструє зміну гендерної соціалізації. Словосполучення «дуже хотіла

Таблиця 1

Тематичне групування (орієнтація: професійна ідентичність військовослужбовиць Збройних сил України)

Тематична група	Приклади лексичних поєднань	Коментарі
Жінки як лідерки з бойовим досвідом	<i>реальним бойовим досвідом, ветеранка, власний досвід, на бойових посадах, добровільно пішли на фронт, найвідданіші, сильним, сміливим, активним, змінює армію та суспільство, вплив жінок на перебіг війни, проактивних, руйнують стереотипи, бійчиням, відальність</i>	Висвітлює жінок як активних і рівноправних суб'єктів війни, які належать до її центрального, а не маргінального виміру
Професійна видимість і розмаїття ролей	<i>медикіння-доброволіця, майор Нацгвардії, старший лейтенант, радниця з гендерних питань, пілотеса, фотограф, поетеса, активістка, впливової спільноти</i>	Висвітлює спектр посад, які займають жінки, підкреслює різноманітність їхнього вкладу
Сестринство, підтримка, жіночі спільноти	<i>єдина спільнота, діляться досвідом, коло підтримки, посестри, класна і потужна спільнота, не знецінюйте досвід, підтримка, об'єднуватися, відчуваю себе дотичною</i>	Акцентується жіноча солідарність, емоційна підтримка, колективна сила
Жінки у війську: вибір і самореалізація	<i>дуже хотіла піти в армію, завжди любила зброю, бійки, переодяглась хлопцем</i>	Виявлення індивідуальних історій, бажання служити, подолання гендерних стереотипів
Інституційний рівень, рекрутинг і бар'єри	<i>рекрутинг, стикаються з різними бар'єрами</i>	Включає мовні маркери жіночої присутності у військовому дискурсі, а також структурні обмеження

піти в армію», «завжди любила зброю, бійки», «переодягалась хлопцем» свідчать про довготривале внутрішнє прагнення жінок бути частиною збройних сил, яке раніше часто не могло бути реалізовано. Ця тематична група ілюструє високий рівень суб'єктивної мотивації жінок до військової служби – не як вимушеного кроку, а як свідомого вибору та форми самореалізації. Окремо слід виділити інституційно-структурний рівень – згадки про рекрутинг, гендерні бар'єри, потребу у визнанні та підтримці з боку системи. Це свідчить про наявність не лише особистої трансформації, але й необхідності структурних змін: адаптації процедур і нормативів до потреб військовослужбовиць, усунення дискримінаційних практик [1]. Наявність таких висловлювань у масиві даних говорить про глибоку усвідомленість системних обмежень з боку самих учасниць і про їхню готовність до адвокації змін. Отже, тематичні групи демонструють багатовимірність жіночого воєнного досвіду – від особистого вибору до участі у стратегічному ухваленні рішень, від індивідуальної історії до колективного впливу. Представлені тематичні групи виявляють цілісну картину жіночого воєнного досвіду: від фронту до стратегічних рішень, від індивідуального вибору до колективної трансформації. Мова цих матеріалів формує новий наратив, у якому жінки переосмислюють поняття сили, відповідальності й взаємної підтримки.

Варто окремо зупинитися на явищі свідомого уникнення фемінітивів самими жінками, залученими до військової сфери, що становить складову ширшої мовної стратегії адаптації до маскулінізованого професійного дискурсу. У таких лексемах і словосполученнях, як «фотограф», «ветеран», «оборонець Азовсталі», «старший лейтенант», «старший офіцер відділу» тощо, йдеться саме про жінок, однак номінація здійснюється переважно за допомогою іменників чоловічого роду. Подібна мовна поведінка може інтерпретуватися як реакція на домінуючі норми військового середовища, де традиційно закріплюється асоціація фахової компетентності, авторитету та суб'єктності з чоловічою ідентичністю. Уникнення фемінітивів жінками несе в собі багатопланове семантичне навантаження: з одного боку, воно демонструє прагнення до інституційного визнання через уписування в усталені (чоловічі) мовні формули; з іншого – сприяє символічній невидимості жіночої присутності у публічному та професійному просторі. Незважаючи на чинні норми української мови, що передбачають фемінізацію найменувань посад і професій, вживання фемінітивів досі сприймається деякими жінками як маркер вторинності або віддалення від «еталонного» (чоловічого) стандарту професійної ідентичності. Таким чином, практика уникнення фемінітивів у саморепрезентації жінок не лише відтворює патріархальні моделі мовлення, але й ускладнює процеси символічної рівності та інклюзії у військовому дискурсі. Усвідомлення цієї проблеми є важливою передумовою для формування більш збалансованого мовного середовища, в якому жіноча суб'єктність буде репрезентована повноцінно та легітимно.

Висновки. Результати дослідження підтверджують: мова – це не лише засіб відображення соціальної реальності, а й активний чинник її формування. У військовому контексті це особливо помітно, оскільки мовна репрезентація жінок безпосередньо впливає на процеси інституційного визнання, самореалізації, згуртованості та міжособистісної підтримки. У цьому сенсі дискурс стає полем боротьби за символічну видимість і водночас ресурсом для побудови більш інклюзивного та справедливого військового середовища. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що сучасний військовий дискурс в Україні зазнає суттєвих змін у напрямі репрезентації жіночої суб'єктності. У контексті повномасштабної війни жінки все активніше заявляють про себе як про професіоналок, лідерок, ветеранок із бойовим досвідом, що змінює не лише організаційну структуру Збройних сил, а й уявлення про гендерні ролі у сфері національної безпеки. Аналіз текстів, створених самими військовослужбовицями, виявив п'ять ключових тематичних вимірів: бойовий досвід, професійна ідентичність, жіноча солідарність, виклики та бар'єри, а також прагнення до самореалізації. Ці смислові поля формують комплексний наратив, у межах якого жінки постають не лише як об'єкти оповіді, а як активні суб'єкти,

що формують нові моделі військової участі. Особливо важливим є зсув акценту з винятковості жіночої присутності до її нормативності, що свідчить про трансформацію уявлень про компетентність, авторитет та відповідальність у патріархально структурованому середовищі.

Окремого розгляду потребує стратегія уникнення фемінітивів, що демонструє складну взаємодію між інституційними нормами, суспільними очікуваннями та особистим вибором мовної ідентифікації. Така практика репрезентує не лише спробу адаптації до маскулінізованого професійного простору, але й водночас ризикує знеособити або символічно знецінити жіночу присутність. Усвідомлення цього феномену є необхідною умовою для переосмислення мовної політики у сфері військової комунікації, що має на меті забезпечення повноцінного і легітимного представлення жінок.

На основі проведеного аналізу лінгвістичних засобів репрезентації жінок у військовому дискурсі, доцільно окреслити кілька **напрямів подальших досліджень**, які мають потенціал для поглиблення наукового розуміння гендерної маркованості мови в умовах збройного конфлікту. Передусім, перспективним видається поглиблений аналіз номінаційних практик, зокрема вивчення закономірностей функціонування фемінітивів, а також їх частотності, контекстуального навантаження і семантичних трансформацій. Варто звернути увагу на варіативність уживання фемінітивних форм (наприклад, «військовослужбовиця», «командирка», «снайперка») та їхню стилістичну маркованість у різних жанрах військового дискурсу – офіційно-діловому, медійному, публіцистичному тощо. Крім того, доцільно зосередитися на дискурсивних стратегіях і мовленнєвих актах, які формують образ військовослужбовиць. Особливої уваги заслуговує виявлення прагматичних функцій, які виконують лінгвістичні засоби в межах стратегій легітимації, солідаризації, героїзації або маргіналізації. У цьому контексті корисним буде застосування методології критичного дискурс-аналізу для вивчення того, як мовні ресурси беруть участь у конструюванні соціальних ролей та ієрархій. Також варто звернути увагу на лінгвокультурні особливості репрезентації жінок-військових, порівнюючи український матеріал із відповідними даними інших мовних культур. Це дозволить виявити унікальні та універсальні мовні механізми гендерного позначення в дискурсі війни та збройного спротиву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Khraban T., Samoilenko K. Women warriors: representation of women's images in the Ukrainian media. In Scientific monograph. Volume 1, *Man and law in the language of modern mass media* (pp. 292–315). Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2025. 344 p. DOI: 10.30525/978-9934-26-554-9-16
2. Khraban T. Developing a Well-balanced Military Identity among Female Military Personnel. *Polish Sociological Review*. 2024. No.1, Iss. 225. P. 69–82. DOI: 10.26412/psr225.04
3. Храбан Т., Самойленко К. Висвітлення образів військовослужбовиць в українських медіа в період російсько-української війни. *Український соціум*. 2023. № 2 (85). С. 145–167. <https://doi.org/10.15407/socium2023.02.145>
4. Чупіс А. Жінки у військових конфліктах та в повоєнній розбудові миру: світовий та український досвід. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2023. №. 1, Вип. 56. DOI: 10.21564/2663-5704.56.274023
5. Bruckmüller S., Braun M. One Group's Advantage or Another Group's Disadvantage? How Comparative Framing Shapes Explanations of, and Reactions to, Workplace Gender Inequality. *Journal of Language and Social Psychology*. 2020. No. 39, Iss. 4. P. 457–475. DOI: 10.1177/0261927X20932631
6. Simon B., Oakes P. Beyond dependence: An identity approach to social power and domination. *Human Relations*. 2006. No. 59, Iss. 1. P. 105–139. DOI: 10.1177/001872670606062760
7. Hegarty P., Buechel C. Androcentric reporting of gender differences in APA journals: 1965–2004. *Review of General Psychology*. 2006. No. 10, Iss. 4. P. 377–389. DOI: 10.1037/1089-2680.10.4.377
8. Lowery B. S., Knowles E. D., Unzueta M. M. Framing inequity safely: Whites' motivated perceptions of racial privilege. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2007. No. 33, Iss. 9. P. 1237–1250. DOI: 10.1177/0146167207303016

9. Bruckmüller S. Singled out as “the effect to be explained”: Implications for collective self- esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2013. No. 39, Iss. 2. P. 237–249. DOI: 10.1177/0146167212471686
10. Khraban T. A psycholinguistic study of the correlation between military organization from masculine to gender-neutral. *Scientific Journal of Polonia University*. 2022. No. 51, Iss. 2. P. 239–248. DOI: 10.23856/5128.

Дата надходження статті: 31.07.2025

Дата прийняття статті: 28.08.2025

Опубліковано: 16.10.2025